DAĞ YÖRESİ

MURAT HÜDAVENDİGAR'IN BURSA VAKFİYESİ ve VAKIF KÖYLERİ

• Niyazi Topçu*

Tarihte Hüdâvendigâr unvanıyla anılan Sultan I. Murat; Bursa fatihi Orhan Gazi'nin oğlu ve Osmanlı padişahlarının üçüncüsüdür. 1326 yılında Nilüfer Hâtun'dan dünyaya gelmiş, devrin en ünlü hocaları tarafından askeri ve idari konularda yetiştirilmiştir. Babasının ölümü üzerine 1359 yılında tahta geçmiş, saltanatı süresince özellikle Balkanlar'da büyük zaferler kazanmış, Bulgaristan ve Sırbistan'ı Osmanlı topraklarına katmıştır. 1389 yılı Ağustos ayında yapılan Kosova Savaşı sonunda savaş meydanını gezerken bir Sırplı tarafından şehit edilmişti.

Sağlığında ilim ve hayır müesseselerine daima sahip çıkan I. Murat, kendisi de çeşitli yerlerde cami, medrese, imaret, hamam gibi pek çok eser yaptırmıştır. Halen Bursa, İznik, Karacabey, İnegöl, Keles, Yarhisar, Biga, Gönen, Ayvacık, Behramkale, Umurbey (Çanakkale), Kızılcatuzla, Lapseki, Edirne, İpsala, Malkara, Niş, İştib ve Filibe'de eserleri vardır. Çekirge semtinde yaptırmış olduğu ve aynı binada cami ile medreseyi birleştirdiği özgün yapı Osmanlı-Türk mimarisinin benzersiz bir eseridir. Caminin yanına önce büyük bir imaret yaptırmış daha sonra hamam ile çeşme ilave ederek burasını bir külliye haline getirmiştir(1).

Hüdâvendigâr İmareti ve Külliyesi Bursa'da kurulmuş en büyük imaretlerden biri olduğu halde her nedense Bursalı araştırmacılar bu imaretin vakfına ve vakfiyesine gereken ilgiyi göstermemişlerdir. Zira; vakfiye tam olarak ele alınmadığı gibi tercümesi de henüz yayınlanmamıştır. Münhasıran vakfiye ile ilgili tek yayın; 1400 tarihli vakfiye suretinin ele alındığı Tayyib Gökbilgin'e ait makaledir.

Sultan Murat, 1366 yılında inşasını başlattığı bu külliyenin giderleri için oldukça büyük bir bölgeyi vakıf ilan ederek hem bu bölgede hem de başka yerlerde bulunan bazı akarın gelirlerini vakfetmiş, buna ilişkin olarak 1385 yılında vakfiye tanzim ettirmiştir. Vakfiyenin orijinali henüz bulunamamış ise de 1400 ve 1417 yıllarında aslından çıkartılmış iki sureti arşivlerde mevcuttur(2). Vakfiyenin aslı ve suretleri Arapça olup 1545 yılında Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

Hüdâvendigâr İmareti ve Külliyesi Bursa'da kurulmuş en büyük imaretlerden biri olduğu halde her nedense Bursalı araştırmacılar bu imaretin vakfına ve vakfiyesine gereken ilgiyi göstermemişlerdir. Zira; vakfiye tam olarak ele alınmadığı gibi tercümesi de henüz yayınlanmamıştır(3). Münhasıran vakfiye ile ilgili tek yayın; 1400 tarihli vakfiye suretinin ele alındığı Tayyib Gökbilgin'e ait makaledir(4). Bu makalede vakfiye ana hatlarıyla özetlenmiş ve Arapça suretin bir fotografisi verilmiştir. Bunun yanında; Ekrem Hakkı Ayverdi, Kâzım Baykal, Mefail Hızlı, İ.Hakkı Uzunçarşılı ve Semavi Eyice'ye ait muhtelif mahiyetteki yazılarda yüzeysel olarak vakfiye içeriğinden bahsedilmektedir(5).

Biz bu çalışmamızda vakfiyenin Kanuni döneminde yapılmış Türkçe tercümesini kısaca tanıttıktan sonra tam metnini yayınlayacağız Ardından, bu vakfın köyleriyle ilgili bazı tahrir ve muhasebe defterlerindeki vergi kayıtlarını liste halinde sunacak, daha sonra da bugün varlığını tesbit ettiğimiz köyleri haritada göstereceğiz.

Çalışma konumuz olan tercüme; İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunmakta olup T.6225 numarada kayıtlıdır. Koyu bordo renkli meşin ciltli, şemseli ve köşebentli eserin dış ebadı 260 x 170 mm., iç ebadı 180 x 110 mm.dir. Numaralı 25 varaktan ve 50 sayfadan müteşekkildir. Sayfalar 9 satırlık olup 47 sayfası yazılı, 3 sayfası boştur. Sarıya yakın aharlı şark kağıdına gayet düzgün bir nesihle yazılmıştır. 25a nolu sayfada sonradan eklendiği anlaşılan tarihsiz bir fetva metni vardır.

25 Kasım–5 Aralık 1545(20-30 Ramazan 952) tarihinde Bursa Kadısı Yusuf bin Hüseyin tarafından yapılan tercümenin başında devrin padişahı Kanuni'ye övgülerin yer aldığı Arapça bir kısım vardır. Ardından, yine Arapça olarak eserin kısaca tanıtımı yapılmaktadır. Bu bölümde, tercümenin Gâzi Hüdâvendigâr'ın Bursa'daki imaretinin vakfiyesine ait olduğu ve aslından tercüme edildiği belirtilmekte, bundan sonra metnin tercümesi başlamaktadır.

Vakfiyenin en önemli özelliği hukukî bir metin olmak

*Avukat - Yazar

tan ziyade dinî-edebî bir metin halinde kaleme alınmış olmasıdır. Zira; âyet ve hadislerle pekiştirilmiş muhtelif mahiyette pek çok nasihat içermektedir.

Tercümenin en göze çarpan özelliği ise; Arapça-Farsça kelime ve tamlamalara çok sık yer verilmesi, adeta "tercümenin tercümesi"ni gerektirecek derecede ağdalı bir dil kullanılması, âyet ve hadisler dışında bazı Arapça-Farsça ibarelerin de aynen korunmuş olmasıdır. Ayrıca I. Murat'ın sağlığında düzenlendiği için vakfiye aslında bulunmayan "merhum","şehit" gibi bir takım ibareler vâkıfın manevi şahsiyetine hürmeten tercüme metninde kullanılmış, sonuna tercümeyle alakalı kısa bir bölüm de eklenmiştir.

Vakfiye incelendiğinde esas olarak dört kısımdan oluştuğu görülmektedir. Birincisi giriş kısmı olup bu kısımda özetle Allah'ın büyüklüğünden, yaratılmışların acizliğinden, insanlara doğru yolu göstermek üzere Hz. Muhammed'in peygamber olarak gönderildiğinden, dünyanın geçici olduğundan, uhrevi bir hayatın varlığından, bu alemde yapılan hayır ve hasenâtın öteki alemde ebedi saâdeti temin edeceğinden bahsedilmekte, muhtelif âyet ve hadislerden örnekler sunulmakta, ardından vâkıfın da bu gerçeği görerek ömrünü hayır işlerine adadığı belirtilmektedir.

İkinci kısım vakfın konusunu ve vakfın gelirlerini gösteren kısımdır. Bu kısımda vâkıfın Bursa'da Kaplıca denilen mevkide "Kaplıca İmareti" adıyla meşhur bir imaret yaptırdığı ve civarda bulunan tüm mekanları, meskenleri, aşevlerini, odunlukları, samanlıkları, ahırları, ambarları bu imarete vakfettiği belirtilmektedir. Daha sonra oldukça büyük bir bölgenin ana hatlarıyla sınırları gösterilip bu sınırlar içinde kalan tüm köylerin gelirlerinin ve buralarda yaşayanların vergilerinin vakfa tabi kılındığı ifade edilmektedir. Ayrıca Mudanya, Eğriceköy, Ürmenos ve Gürle köylerindeki birkaç bağ ve değirmen ile Bursa'da bulunan iki hamam ve 19 dükkanın gelirinin vakfa bağlandığı zikredilmektedir.

Üçüncü kısım vakfın şartlarını gösteren kısım olup burada; vakıftan kimlerin ne şekilde istifade edeceği, görevlilerde hangi özelliklerin aranacağı, vakfın gelirlerinin nasıl harcanağı, mütevellinin görev ve yetkilerinin neler olduğu gösterilmektedir. Ayrıca vakfın şartlarının değiştirilmemesi, vakıf yerlerinin mülk olarak tasarruf edilmemesi, üzerinde rehin kurulmaması ve vakfın zamanla yokolmaması istenmekte, aksi yönde gayret gösterenlerin günahkar olacağı, kıyamet günü cezalandırılacağı ve Allah'ın lanetine uğrayacağı ifade edilmektedir. Bu kısımda mütevelli olarak Hayreddin Paşa'nın tayin edildiği de belirtilmektedir.

Sonuç kısmı olan dördüncü kısım; vakfiyenin hangi tarihte ve kimlerin nezaretinde düzenlendiğine ilişkindir. Buna göre; vakfiye Hicri 787 yılı Cemaziye'l-ahir ayı ortalarında (M.19-29 Temmuz 1385) düzenlenmiş, Bursa Kadısı tarafından onaylanmış ve ismen sayılan 39 kişi vakfiyenin tanzimine şahit olmuştur. Şahitlerin bazılarının esnaf, bazılarının devlet memuru, bazılarının da imaret görevlisi olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Ayrıca isimler dikkate alındığında bazı şahitlerin (veya babalarının) gayrımüslim olduğu da akla gelmektedir(6).

HÜDAVENDİGAR VAKFİYESİ[7]

(1a)Vakıfnâme mû'cibince amel olına. Hâzihi tercümetü vakfiyyeti'l-merhûmi ve'l-mağfûrunlehu Gâzi Hüdâvendigâr haşerahullâhu teâlâ ma'a-s-sâlihîne ve'l-ahyâr ve'l-fâyüzîne ve'l-ebrâr, elletî vuki'at fî asri's-sultân'il-e'zame ve'l-hâkan'il-mihdeme, meliki'l-halîkati ve mâliki'l-hakîkati, zıllullâhu fi'l-arzîne ve sekînetihû ale'l-âlemîne Sultân bin Sultân Hazret-i Sultân Süleymân Hân bin Selîm Hân halledallâhu teâlâ mülkehü ve ecrâ fî bihâri's-saltanati fülkehu, mâdâme'l-cedîdân ve enâra'n-neyyirân, âmin yâ rabbe'l-âlemîn.(1b)Hüvallâhü'l-melikü'l-hakku'l-aziz'ül-müsteân. Bismillâhirrahmânirrahîm ve bihi'l-avni ve aleyhi't-tekelân. Hâzihi tercümetü kitâbi'l-vakfi imâret'ül-merhum Sultân Murâd Hân el-ma'rûf bi-Gâzi Hüdâvendigâr, el-vâki'ati fî Kabluca min muzâfati dâre'l-ızzi medineti Burûsâ, hamâhâllâhu ani'l-be'sâ, kûbilet ma'a aslihi'l-mütercemi anhu fevucidet mutâbakaten lehu hazve'n-na'li bi'n-na'li, harrerehu efkahu'l verâ Yusuf bin Hüseyin el-müvellâ bi'l-medineti'l-mezbûreti, ufiye anhümâ. [Vakfiye metni] Hamd ve senâ ve midhat ve duâ sâbit ve mütehakkîkdür, ol zât-ı bîçûn bârîteâlâ hazretine ki zülumât-ı zulmi(2a)ya'ni târîki-i küfr ve dalâleti ve beyne'n-nâs vâki olan tuğyân ve şekâveti ve hüsrân ve cehâleti şerîat-ı şerîfe-i muziyye nûriyle kâşif ve şârihdir ve ibâd-ı muhlisîn üzerine ebvâb-ı rahmetini bi-mennihi ve lutfihi ve avnihi vücûd-ı fâtihdir ve helâl ve haramdan ne kim halk ve îcâd itdi ise kelâm-ı kadîminde ve kur'ân-ı azîminde ayât-ı aliyye ile ayân ve nüsûs-ı mübeyyinât-ı seniyye ile beyân kılmışdur, eyle sübhân ki hazretinde güzîde olan mü'min muttakî bendelerin havâb-ı gafletten ba'îd ve azâb-ı âhiretten ale't-te'bîd dûr kılub,(2b)her birini zümre-i ahyâra idhâl idüb ve abîdînden erâdeti müteallik olduğı kimesnelere dahî dünyâda tevfîki müyesser itdükden sonra ebrârdan kılub, rûz-i mahşerde müreffehü'l-hâl ve mesrûr'ül-bâl itmişdir ve mehabbeti müteallik olduğı mü'min kulının aynından hicâb-ı gafleti feth idüb ve kalbine temâm-ı inşirâh virüb, ahlâk-ı reddiyesini evsâf-ı hamîdeye mübeddel kılub, işbu menzil-i fenâda ve mev'il-i inâda dâima ânı zâhid ve mücâhid eyleyüb ve hubb-ı dünyâyı kalbinden ihrâc idüb, hatta bil-fi'il yedinde ve havzasında olan mülkini melik-i cabbâr(3a)milkine idhâl itmesin âna müyesser kılub, sadaka-i câriye sevâbın nasîb itmişdir ve tarîk-i hakda ol abde emânet ve istikâmet üzre olmağa sa'y ve kifâyet gösterdüb, ale'l-ittisâl dünyâ arzularından infisâle ve dâr-ı karâr için te'ehhübe mübâşer kılub ve bu hâl üzre müddet-i medîd ve ahd-i baîdgûşîş itdirüb zât-ı pâkine habîb itmişdir ve muhavvilü'l-hâl ol abd-i sâlihin iki âlemde dahî hâlini ahsen hâle ibdâl idüb, lâ-yezal devlete ve bî-infisâl saâdete yetişdirüb kendüye kurb itmişdür, dahî biz şehâdet-i sahîha-i sâdıka ideriiz ki Allâhu sübhânehu tebâreke ve teâlâdan(3b)gayrı ilâh ve mevlâ yokdır, cümle âlemi ma'dûm iken mevcûd kılan, ma'bûd ve maksûd ve nazîr-i mümteni' olan vâcib'ül-vücûd birdür ki, milkinde şerîki ve vezîri yokdır ve tedbir ve tasarrufda muîni ve nasîri yokdır, zâhiren ve bâtınen itdügimiz şehâdet-i şerîfe-i hâlise olduğı halde avârîz-ı inkârdan ve dahî şehâdet-i münîfe îderüz ki tahkîk bizüm seyyidimiz ve mevlâmız sultân-ı enbiyâ ve burhân-ı asfiyâ Hazret-i Muhammed Mustafâ hak teâlânın abdi ve rasûli ve hubbıdır, ki deryâ-i cehâlete gark olan bî-çârelere feryâd-ı mürşîd olmak içün tarîk-i müstakîme ânı dâi kılub(4a)şol berâhîn ve hucec ile irsâl itmişdir, ki ânlar sâtı'atü'l-envârdır, husûsâ mu'cizât-ı seniyyât-ı kesîre ile meb'ûsdır, ki ânların gâyet a'zami ve esnâsı kur'ân-ı mübîn ve kelâm-ı rabbü'l- âlemîndir, kim füsehâ-i âlemi ve buleğâ-i benî âdemi âcîz ve mütehayyîr kılmışdır, ki ânın i'câzı bîrûzdur dâyîre-i ukûlden ve hâricdir tavr-ı tedebbürden ve dûrdır cevelân-ı tab'ü ve efkârdan, sallallâhu aleyhi ve alâ atratihi'l-izâmi'l-ethâri ve sahâbetihi'l-kirâmi'l-ahyâri ilâ yevmi'l-va'di ve'l-karâri, ammâ bundan sonra ya'ni hak teâlâ celle ve alâ hazretine şükr ve sipâs(4b)ve hamd-i bî-kıyâs idüb ve Muhammed Mustafâya tuhfe-i salavât-ı nâ-meyâb ve hedeyâ-i teslimât-ı zâkiyât olundıkdan sonra ve ol ashâb üzerlerine dahî ber vech-i atf dürûde-i hisâb kılındıkdan sonra, tahkîk-i emîr-i kebîr-i a'zame ve hayr-ı haber-i efhame, melik-i mülûkü'l- arab ve'l-acem, mâlik-i rikâbi'l-ümem, hâfız-i bilâdillâh, râi-i ibâdillâh, nâşir-i esnâfi'l-adl ve'l-ihsân ve kâsir-i abdetü'l-evsân, kâtı-i secedeti's-salbân, nâzım-i şettâti'z-zamân, Sultân bin Sultân

Sultân Murâd Hân bin Sultân Orhân Hân, eskenehümâllâhu fî riyâzi'l-cinân, vaktâ ki merkûm merhûm(5a)ve mağfûrun leh saîdü'l-hayât ve şehîdü'l-memât Gâzi Hüdâvendigâr aleyhirrahmetü'l- gaffâr, cezmen ve yakînen bildiyse ki tahkîk-i ale't-tahkîk dünyâ-i deniyye me'vây-i meniyyedür ve müsvây-ı beliyyedür, yâ'ni menzîl-i merk ve fenâ ve makâm-ı bilâ-va'nâdur, dahî ûl-i ma'tın-i gururdır, mavtın-i sürûr degüldir ve medâr-ı bevârdır dâr-ı karâr degüldir, yâ'ni dünyâ mekânı gururdır âşiyân-ı sürûr degüldir ve câyi mehleke ve terahdur hâne-i karâr ve ferah degüldir, külliyâ ni'metleri zıll-i zâildir ve mûkîmleri güyâ zayf-ı râhildir, udâtı(5b)bi'l cümle muhlifedir ve gâyâtı kamûmetlifedir, yâ'ni her kuvveti ve yârağı sona kalıcıdır ve âkıbet cümle vârı telef olucıdır, pes vâkıf-ı mezbûr aleyhi rahmete'l-gafûr bu hâle vâkıf olıcak emelini kasr eyledi ve amelini hasr eyledi, yâ'ni mülâhaza-i tûl-i emeli terk idüb evkâtını amel-i sâliha sarf eyledi, dahî kemâl-i derecede ve nihâyet-i mertebede takvâ üzerine olmak kasd eyledi, cemî'-i evkâtında dahî sâ'âtini ale'd-devâm-ı tâat üzerine kasr eyledi, dahî nazarını kıldı ayn-i fuâdde ve gûşiş itdi iddihâr-ı zâdde, yâ'ni umûr-ı diniyyeye gönül göziyle nazar idüb(6a)ve zâd-ı âhiret içün durişüb himmetler itdi, dahî iktinâ'-i uddet-i utâd üzre iktisâr itdi yevm-i merci' ve mîâd içün, yani âhiret yârağınun sermâyesin tahsîl idüb ve ukbâ leşkerünün sâzu ve selebin bağlamak üzre iktisâr itdi, dahî kelâm-ı hakda vâkî' olan vâ'd ve î'âda îman getürüb i'tibâr-ı küllî itdi, "fetûbâ limen i'tebera bi'l-va'di ve'l- î'âdi ve hüve'l-enfe'u alâ külli'l-ibâd", kemâ kâlallâhu teâlâ "men yehdillâhu fehüve'l-mühtedî", "ve men yudlili'llâhu femâ lehû min hâdin", dahî vaktâ ki vâkıf-ı mümâileyhün tayyiballâhu madceahu fehvâ-i kelâmı bu hâl üzre olub(6b)ve kusârâ-i tezkiresi bu minvâl üzre oldıyse, lisân-ı sahîh ve beyân-ı fasîh ile ikrâr ve i'tirâf idüb ve nefs-i şerifesi üzerine işhâd eyledi, mütefevvih olduğı halde, lisâniyle hâletü'l-beyan bilâ vâsıta-i hâcib ve lâ tercüman, müstakill ve müstebid olduğı halde, bi-zâtihi ve tasarrufâtihi ve teberruâtihi me'mûn olduğı halde, şol zât-ı şerîfine mensûb ve muhtass olan mâl ve menâlden, ki külliyâ mülk-i mahzı ve hakk-ı sarfıdır, tahkîk ol vâkıf Allâh rızâsı içün vakf ve hîbe ve tasadduk ve habs itdi, muhalleden ve müebbeden, şâibe-i riyâdan sâfî olıcı niyet ile ve nuru ve ziyâsı(7a)sâbiğ ve kâmil olan taviyyet ile, hak teâlânun fazl-ı azîmin ricâ idüb ve tavl-i amîmin ibtiğâ idüb, nitekim kelâm-ı kadîmde erbâb-ı tasadduk içün va'd-i kerîme olunub beşâretler buyurulmışdır, lâ siyyemâ fî kavlihi teâlâ "inne'l-musaddikîne ve'l-musaddikâti ve ekradullâhi karzen hasenen yüdâ'afu lehüm velehüm ecrün kerimün", dahî vâkıf-ı kerîm bârîteâlânın emtâr-ı gufrânı kendü üzerine feyz olub ve ba'de irtihâl-i cinânun vasatî kendüye mesken-i helâl olub ve cinân içinde sevâb-ı azîme ziyâfetiyle ni'metlenmek ve dünyâda itdügi sadakât-ı amme ve hayrât-ı(7b)cesîme zılli ile gölgelenmege tamâ' idüb, nitekim haber-i nebevîde vârîd oldı şol haberde ki rasûlullâh sallallâhu aleyhi vesellem ashâbı hasenâta itmâ' idüb buyurmuşdur ki zikr olınur "el-mü'minü fî zılli sadakatihi yevme'l-kıyâmeti hattâ yekdıllâhu beyne'n-nâs" ve bu hadîs-i şerîfi dahî buyurmuşdur ki beyân olınur "izâ mâte ibnü âdeme inkata'a amelühü illâ an selâsin sadakatin câriyetin ve ilmin yüntefe'u bihi ve veledin sâlihin yed'û lehû", dahî vâkıf-ı hayyir-i habîr aleyhi rahmetü'l-kebîrü'l-kadîr, mevlâsunun veci'-i azâbından ve fazî'-i ikâbından ve serî'-i hisâbından,(8a)yani hak teâlâ usâta itdügi beliyye-i azâbdan ve şiddet-i ikâbdan ve sür'at-i hisâbdan havf ve haşyet idüb, nitekim kur'ân-ı azîmde ve furkân-ı kerîmde bu bâbda âyât-ı mübeyyinât vâki' olmuşdur ki beyân olınur kalallâhu sübhânehu teâzeme ve teâlâ "yevme tecidü küllü nefsin mâ amilet min hayrin muhdaran ve mâ amilet min sû'in teveddü lev enne beynehâ ve beynehû emeden baîden" ve kâle celle zikr "yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîhi ve ümmihî ve ebîhi ve sâhibetihî ve benîhi liküllimri'in minhüm yevme izin şâ'nün yuğnihi" ve kalallâhü'l-melikü'l-hakku'l-halîm "yevme lâ-yenfa'u mâlün ve lâ benûne illâ men etâllâhe bikalbin selîmin" dahî vâkıf-ı mezbûr(8b)vakf eyledi, veffakahullâhu teâle'l-hayrât ve sehile aleyhi sebîlü'l-merrât, akârdan ve gayrıdan şol nesne ki ânun hakkı ve mülki oldı, dahî taht-ı yedinde ve havzasında ve tasarrufında ve kabzasında oldı, hâze'l vakfun andan sudûri ve vukû'ı olduğı âna gelince ya'ni zikr olıncak evkâf-ı kesireyi bil-cümle vakf ve habs itdüm didügi zamana gelince, dahî vâkıf-ı mezkûr vakf eyledi, hakkı ve mülki olduğı üzre, şimden gerü alâ sebilü't-tafsil ve't-tekmil, işbu beyân-ı vârid olıcak vakfı pes imdi ol zikr-i vârid olıcak evkafdandur ki vâkıf-ı mezbûr müsâfirîn ve vâridîn içün ihdâs ve binâ (9a)ve teşyîd ve a'lâ kılduğı kûşe-i zevk ve safâ ve zâviye-i lütf ve vefâ, ki derûn-ı pürtüşe ve nevâ ve cânkara ve rahatnümâ olub, mahmiyye-i Burûsâ muzâfâtından Nahiye-i Kapluca'da vâkî olmuşdur, ki müştehiredir imâret-i Kapluca dimek ile, bil-cümle vâkıf-ı mezkûr aleyhi rahmetü'ş-şekûr zâviye-i mübârake-i mestûreyi, mesfûr Kapluca muhavvatasında bina itdügi mekanları ve meskenleri ve matbahları ve mahtabları ya'ni heyzümhaneleri ve metbenleri ya'ni samanlıkları ve ahurları ve anbarları ve bunlardan gayrı dahî negi var ise ki hâlis mâliyle(9b)mâliyçün zühr idinüb vakf-ı sahîh-i şer'î itmişdir, vakf olduğı halde ulemâdan ve sulehâdan ve meşâyih ve sâdâtdan ve huffâzu vu'âzdan sâdırîn ve vâridîn üzerlerine ve bunlardan gayrı her kim bu zâviyede fukarâ ve mesâkîn ve müsâfirlerinden nüzûl idüb konarlar ise kezâlik anların üzerlerine dahî vakf-ı müebbed ve habs-i muhalled oldığı halde, zâviye-i mezbûrede sâdırîn-i mezbûrîn ve vâridîn-i mezkûrîn nüzûl ideler ve içinde gîceleyeler ve et'ımesi ve eşribesi ile ni'metleneler ve örtüsi ve döşegi ile metâla'lanalar yâni fâideleneler ve vâkıf-ı mezbûr zikr olınan Kabluca'ya(10a)nisbet olunur havâliyi vakf eyledi, cemî'-i hudûdı ve hukûkı ile, ol havâlinin cânib-i kıbleden haddi Kestâne Çukurı dimekle meşhûr mevzî'dir, külliyâ mezkûr Kestâne Çukurı'nın hudûdı ile ve mersûmı Kestâne Çukurı'ndan Tekfûr Ağılı dimekle müsemmâ mevzî'e ulaşur ve Tekfûr Ağılı'ndan dahî Kule-i Keşiş Dağı dimekle meşhûre ziyâretgâha ulaşur ki ol ziyâret-i meşhûreye halkdan kurbanlar gelür ve ziyâret-i meşhûre-i mezbûreden Bilgülik Burnı'na ulaşur ve Bilgülik Burnı'ndan dahî Ilıca'ya ulaşur ve Ilıca'dan dahî Söğütlüce'ye ulaşur ve Söğütlüce'den dahî Nilüfer dimekle müsemmâ(10b)nehre ulaşur ve Nilüfer'den dahî Sarukaya dimekle müsemmâ mevzî'e ulaşur ve Sarukaya'dan dahî Kızıl İn'e ulaşur ve Kızıl İn'den dahî Göde Deresi'ne ulaşur ve Göde Deresi'nden dahî Uğürlu Kires'e ulaşur ve andan dahî Emîr-i Ahûr Vadisi'ne ulaşur ve andan Kiraslu nâm karyeye ulaşur, be-cümlete hudûda ve hukûka ve andan dahî Gököreri nâm karyeye ulaşur, be-kâffete hudûda ve'l-hukûka ve andan dahî cânib-i garbîde mebniyye olan emyâle ulaşur, andan sonra Nehr-i Kebir'e ulaşur ve Nehr-i Kebir'den Beneyyâ haddine ulaşur ve andan cânib-i şarkda mebniyye olan emyâle ulaşur, andan sonra Kozluca Bağçe'ye(11a)ulaşur ve andan Demürkapu'ya ulaşur ve andan mukaddemâ zikr olınan Kestâne Çukurı'na ulaşur, işbu hudûd-ı mezkûrenin içinde vâki olan kurrâdan ve dârlardan ve beytlerden ve musakkafâtdan yâni örtülerden ve mekânlardan ve meskenlerden ve ekinlerden ve degirmenlerden ve yîrlerden ve otlaklardan ve bağlardan ve yemiş virür ağaçlardan ve yemiş virmez ağaçlardan ve su sığırlarından ve kara sığırlardan ve zikr olınan hudûd içinde vâki olan koyunlardan, dahî bu zikr olınan mevâşiye hizmet idüb güden çobanlarun zekûrinden ve inâsından(11b)ve sığârı ve kibârından nakîran ve kıtmîran ve külliyâ vâkıf-ı mezkûr vakf ve tesbid itdi, cümlesini arazi-i mevkufe-i mezkûreye etbâ' ve izâfet itdürüb hudûd-ı mezbûre içinde mevcûd ve ma'dûd olan eşyâ-i mezkûre-i mevkufeyi müsellem ve mukarrer vakf kıldı ve hudûd-ı mezkûre içinde vâki olan

ekincileri mezâria ve bâğbânları dahî kürüme teb'a kılub kâtıbeten vakf kıldı ve bunlardan gayri hudûd-ı mezkûre içinde vâki olan meskenler ki vardur, külliyâ içlerinde sâkinîn ve mütemekkinîn olan tavâyifi dahî meskenlere teb'a kılub cümleten vakf kıldı ve sâhil-i bahrde Muntuntîne dimekle mevsûf kal'ayı dahî(12a)maa' cemîa' mâ yu'rafu bihâ ve yünsebü ileyhâ vakf-ı müebbed ve habs-i muhalled kıldı ve medine-i Brûsa el-mahrûse vasatında bina olınan iki büyük hammâm ki birisi ricâl ve birisi nisvân içün ta'yin ve tahsis olunmışdır ve ondokuz bâb dekâkîn dahî kezâlik mahmiyye-i mezbûrede vâki olmışdır, bu cümleyi dahî vâkıf-ı mezkûr vakf kıldı ve bir kıt'a bağ ve bir degirmen ki Egriceköy'de vâki olmışdur, bir abd-i memlûk ve ol gulâmun menkûhası vâkıf-ı mezbûrun câriyesi İmrâe ile bile vakf eyleyüb şart itdi ki zikr olınan bağ ve degirmene hizmet ideler ve evkâf-ı mezbûreden gayri vâkıf-ı mezbûr Ürmenos(12b)nâm karyede bir kıt'a bağ dahî vakf eyledi ve Gürle nâm mevzî'de dahî vâkıf-ı mezbûr dink ile müsemmâ cins akardan bir şey dahî vakf eyledi ve zikr olınan mevzî'de bir kıt'a bağ dahî vakf eyledi ki mezbûrân dink ile bağın ücretleri her senede ikiyüzelli akçeye kat' olunmışdır, meşrûhan ve mufassalan ma'lûmen ve mükemmelen zikr olınan evkâf-ı muhtelife-i şeyyieyi vâkıf-ı mezkûr tekabbelallâhu minhü'l-mukarrerü'l-melikü'l-gafûr ve'l-müdebbirü'ş-şekûr cümle malından ayırub ve yedinden ifrâz idüb ve tasarrufından ihrâc idüb vakf-ı sahîh-i müsebbel kıldı, vakf-ı sahîh-i müebbed olıcı olduğı halde ve tasadduk-ı sarîh-i muhalled-i(13a)sem'î olıcı olduğı halde ve habs-i sermed-i hükmî ve câ'îz-i kat'î olıcı olduğı halde, betten betlen cezmen faslen cârî olıcı olduğı halde, menhec-i şer'î üzerine hâkî olduğı halde, mukteza-i hükmî yâ'ni evkâf-ı mezbûrenin ale'l-umum lüzûmuna ve sıhhatine ve te'bîdine olan hükm-i şer'înin sıhhati muhtevî olduğı halde, mevâni-i kadîhadan hâvî ve hâlî ve şerâyit-i sıhhati câmi' olduğı halde, pes vech-i meşrûh üzre evkâf-ı mezbûre bi't-tamâm vakf-ı lâzım ve mukarrer olıcak min ba'de kat'â kimesneye hîbe olınmaya ve rehn konulmaya ve mülk olınmaya ve telef olınmaya,(13b)ve helâk olınmaya ve halef olınmaya, yâ'ni hâl-i vakfiyyesi tebdîl ve tağyîr olub bi'l-âhere bir kimesnenin hilâf-ı şart-ı vâkıf tasarrufında olınmaya, dahî mirâs olınmaya, "ilâ en yerisallâhu'l-arza ve men aleyhâ ve hüve hayrü'l-vârisîn", dahî bu zikr olınan vakf-ı müebbede el uzadılmaya, bi-vechin mine'l- vücûh ve sebebin mine'l-esbâb, belki asl-ı müebbed üzre icrâ olına ve şart-ı müekked üzre ikâmet ve ibkâ olına, bu evkâfı naks itmeye mürûr-ı eyyâm ve nakz itmeye gürûr-ı şuhûr ve a'vâm, her bârî ne zamân gîçe tecdîd ve te'kîd olına, yâ'ni mürûr-ı eyyâm ve girûr-ı a'vâm ile evkâf-ı mezbûre bel' olub zâyî olınmaya, şol kimesne ki Allâh teâlâya ve rasûline(14a)ve yevm-i âhirete îman getürmiş ola halîfeden ve melikden ve vezîrden ve kadıdan ve muhtesibden ve sâire nâsın külliyen esnâfından ve envâ'ından helâl olmaz âna hâze'l vakfun naksı ve nakzı ve tebdîli ve tağyîri ve ihmâli ve tahvîli ve ifnâsı ve ta'tîli, her kim ki evkâf-ı mezbûrenün naksına ve tebdîline şürû' eylese ve ibtâline ve tahvîline kasd eylese, tahkîk ol kimesne muharreme irtikâb ve me'seme isticâb itmiş olur, yâ'ni günahkârlığı kabûl itmiş olur, mü'min muvahhid olan kimesne bir muhalled ve müekked vakfı tebdîl ve tahvîl tağyîr ve ta'tîl itmege hiç tearruz ider mi ve Allâh teâlâdan(14b)havf iden kimesne şer'i şerîf-i nebevîden tasaddî idüb, rasûl hazretlerin terhîben ve te'kîden buyurduğı hadîs-i şerîfe muhâlif iş idüb, meslek-i rûşenden ve mersad-i müberhenden yüz döndürüb, hak sübhânehu tebâreke ve teâlânın fermânın soyub ve şer'-i mutahhirin dâmânin elden çıkarub, yevm-i âhiretde muâteb ve muâkab olıcak iş ider mi ve bu bâbda rasûl hazretlerin alâ sebîl'ül vaîd buyurdığı hadîs-i şerîf budur ki zikr olınır, kâle rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem "şibrün min'el-arzi ye'huzühe'l-mer'ü bi-gayrı hakkın tavvakahulllâhu teâlâ min seb'i arzîne fî nâr-ı cehenneme"(15a)dahî hak sübhânehu tebâreke ve teâlâ kelâm-ı münzilinde ale'l-ıtlâk kadh-ı zaleme idüb buyurmuşdır ki "elâ la'netullâhi ale'z-zâlimîn" sadakallâhü'l azîmü'l-cabbâr ve sadaka rasûlü'l-kerîmü'l-muhtâr, dahî her kim ki Allâh teâlânın kitâbına ve rasûlinin sünnetine muhâlif iş ide ol kimesne hakkın dergâhına mağdûben rücu' eyler, dahî menzîl ve me'vâsı cehennem olur, nitekim zaleme hakkında kelâm-ı rabbânîde alâ tarîki'l-la'n ve kadh bâzı âyât-ı kerîme vâkî olmışdır ve cümleden bâzı "elâ la'netullâhi ale'z-zâlimîn" âyetidir ki zikr olundıkdan sonra femen hâlefe kitâballâhi ve sünnete rasûlihi ve sa'â(15b)fî fesâd-ı vakfı âhîhi'l-müslim ibâdetleri dahî ihtimâmen tedâhül idüb ba'de ber vech-i iktibâs yine tahvifen "fekad bâe bi-ğadabin min'allâhi ve me'vâhü cehennemü ve bi'se'l-masîr" dinildükden sonra dahî kanâat olunmayub tevbîh-i ale't-tevbîh ve tahvîf-i ale't-tahvîf olınub ve "aleyhi la'netullâhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn", vallâhu hasîbühü ve mükâfîhi ve talîbühü ve mücâzîhi bi efânîni'l-azâb ve kavânîni'l-ikâb, "yevme lâ-yenfa'u-zzâlimîne ma'ziretühüm ve lehümü'l-la'netü ve lehüm sü'üd-dâri" deyu zikr olunmuş, yâ'ni evkâf-ı mezbûreyi tağyîr ve tebdîl ve ta'tîl ve tahvîl iden kimesne hakkında bu denlü havfâmiz kelimât-ı hak zikr olundıkdan sonra,(16a)ve mevâiz-i sahîha-i şer'iyye ve nesâyih-i melîha-i marziyye ile mütenassıh olmayub, evkâf-ı mestûrenin ibtâline ve ihmâline sa'y idüb, mübâlâtı olmayan kimesnenün hak teâlâ itdügine göre mükâfât idüb, yârınki gün gün güne azâb ve ikâb ile cezâlandırur ve bu hâl ile muttasıf olan kimesneye a'zami şedâîd ve etemmi mesâib oldurur ki yevm-i âhirette i'tizâlleri ve tevbe ve istiğfârı nâfi' ve makbûl olmaya, kemâ kâlallâhu sübhânehu tebâreke ve teâlâ "yevme lâ-yenfa'u-zzâlimîne ma'ziretühüm ve lehümü'l-la'netü ve lehüm sü'üd-dâri", dahî vâkıf-ı mezbûr yüdîmullâhu izzehû fi'd-dâreyni ve tekabbelallâhu teâlâ minhü(16b)evkâf-ı mezbûre emrinde tevliyeti ve nazîreyi mevle'l-muazzam düstûru'l-a'zâm alemü'l-hüdâ a'lemü'l-verâ mürebbi'l-ulemâ ve'l-fuzalâ melce'ül-mesâkîn ve'l-gurabâ Hayrü'd-dîn Paşaya ta'yin kıldı, dahî evkâfı tefvîz eyledi, tekabbelallâhu minhü imamun ve müşrifün ve huffâzun ve nakîbün ve hâdimün ve ferrâşun ve câbinün ve tabbâhun ve bevvâbun emrini, dahî şol kimesne ki mesâlih-i evkâfda âna ihtiyâc olur ânın dahî külliyâ umûrını mümâileyh Hayrü'd-dîn Paşaya müfevvez kıldı ve zikr olınan mürtezikaların dahî külliyâ azillerin ve nasbların vâkıf-ı mezbûr re'y-i mütevellîye müfevvez kıldı, dahî vâkıf-ı mezbûr eczelallâhu(17a)sevâbehû şöyle şart eyledi, ki kaçan mütevellî-i evkâf-ı mezbûre zikr olınan mürtezikadan birini nasb itmek dilese evvelâ ol nasb idecegi kimesnenün hâline nazar ide, eger ol kişi kasd eyledügi şuğûl içün sâlih ise, yâ'ni ol hizmetün uhdesinden gelüb ikâmet-i vazîfe itmege kâdir olursa, ânun hâlinden teftîş ve tefahhus itdükden sonra ol hizmete ânı nasb ide ve nasb itdükden sonra ol kimesneden sehven ve hatâen bir nâ-ma'kûl ve nâ-sezâ nesne vâkî olsa, kerre-i ûlâda ânı nush ve pend ide ki ol fi'il-i nâ-pesendîde ândan alâ sebîlü's-sehv vâkî olmuşdır,(17b)ba'dehû ol kimesneden bir zellet dahî vâki olsa ki ol vaz'-ı abes aslâ olduğı hizmetün sâhibine lâyık ve câiz olurlardan olmasa bu kerre mütevellî ânı zecr eyleye, eger ol kimesne nasîhât-ı mütevellî ile mütenassıh olmayub, nushi ve zecri kabûl itmeyüb, yine ol bâtıl ve yâramaz hâline avdet eyleyüb, bil-cümle üç def'a merrâren olduğı hizmetde suç itmiş olsa, ol vaktin mütevellî-i vakf ânı azl eyleye, dahî vâkıf-ı muhsin zâefallâhu hasenâtihi tahkîk-i nass eyledi, yâ'ni müntehâi murâdı ol oldı ki vâridîn ve müsâfirînden şol kimesne ki ziyy-i sulehâ ile mütehallî ola, evkât-ı(18a)hamse üzerine muhâfız ola, yâ'ni zâhir hâlinden salâh ve felâh fehm olınub beş vakit namazı dahî kılur ola ve şer'a işlemesi lâyık olmayan nesneyi dahî mu'lîn ve müchîr olmasa, yâ'ni eşkâre işler olmasa, ol makûle kimesneler zâviyeye nüzûlden men' olunmaya

ve nüzûl itdükden sonra temâm üç gün zâviyede ikâmet ide ve üç gün zâviyede ikâmet itdükden sonra mütevellî ol kimesneye birkaç gün dahî ikâmete izin virmegi râyi' görürse febihâ ve ni'me ve illâ hâdim-i zâviye ol müsâfire vâkıf-ı mezbûrun şartını beyân eyleye, tâ ki ol müsâfir kûşe-i huzûra ve nûşe-i hubûra i'tiyâd itmegle hurûcdan müteezzî olmaya,(18b)bu didügimiz tafsîl mütevellî hâzır olduğı takdircedür, ammâ mütevellî gâib olıcak olursa bu şart-ı mezkûr mütevellî yerine nâib-i menâb olan kimesnenün râyine menût ola ve kaçan bu zâviyeye ulemâ-i kibârdan ve meşâyih-i ahyârdan ve sâdât-ı ebrârdan bir azîz nüzûl itse hâdim-i zâviye ânlarun hizmetin geregi gibi ikâmet ide ve davârlarının alîkin vire ve bu riâyet-i mümân kibâra muhtass olmaya yâ'ni zâviye-i mezbûre üzerine her kim vürûd iderse bu nehc üzerine riâyet olına, belki fukarâ ve mesâkîn işbu hizmete evlâdır, zirâ ânlar münkesirü'l-kulûbdır, kaçan üç gün temâm olsa ikâmet-i vâridîn mütevellînin nazarına menût ola, yâhud nâib-i münâbî olan(19a)kimesnenün nazarına müfevvez ola, dahî bu zâviyeye nüzûlden kat'â kimesne men' olunmaya, illâ meger ki fâsık-ı mu'lîn ola, yâhud mübtedi' müchîr ola, yâ'ni eşkâre fıskı ve bellü bid'ati ola, yâhud salavât-ı mefrûzâtın cümlesin terk ider ola, yâhud bâ'zısın terk ider ola, ândan sonra vâkıf-ı mezbûr tekabbelallâhu minhi şöyle şart eyledi ki mevkûfât-ı mezbûre envâ'-ı istiğlâlin enfa'ı ile gallelene, şol şey'den ki fukarânın nafakası hakkında ol gallede envâ'-ı fevâid ve esnâf-ı avâîd ve ecnâs-ı zevâîd ola, her vakt-i avânda ve her hîn ve zamânda evvelâ mahsûlât-ı evkâf-ı mezbûre(19b)imâret-i mesfûreye sarf ve harc olına ve vakfun meremmât-ı ıslâhına ve istirdâd-ı galleye sarf olına, mebde-i masârif ve ihrâcât bunlardur ve bu mezkûrâtdan istiğnâ vâkî olsa mahsûl-i evkâf imâret-i mevkûfun aleyhâya sarf oluna ki ol zâviye-i mezkûredir, dahî zâviyenin mesâlihine sarf olına, zâviyeden ve mesâlihden mâ-fazala mahsûl-i vakfdan ne denlü nesne kalursa ânun dahî öşri müşâr-ı ileyh mütevellîye def' ve atâ olına ve mezkûr mâfazalanun öşri mütevellîye virildükden sonra ne mikdar nesne bâkî kalursa vâridîn ve sâdirîn üzerlerine sarf oluna ki ânlarun zikr-i sıfâtı geçmüşdür, ammâ bu bâkî mezbûrun vâridîn ve sâdirîn (20a)üzerlerine sarfı râyi'-i mütevellînin hasebi üzre tertib-i maâş-i imâm ve huffâz ve nakîb ve hâdim ve gayrıhim olundıkdan sonra ola ve nakl-i hatab ve galle ve gayrı nakle muhtâc esbâb içün devâb satun alındıkdan sonra ola ve bunlardan gayrı celli evkalle nekim vakfun mesâlihi ve mühimmâtı var ise külliyâ ânlar görüldükden sonra ola ve şumû'a ve eyyâm-ı mevsimde yâ'ni halkun cemiyyeti günlerinde a'yâd-ı şerîfe ve gayrı gibi meselâ, ânlara olan cemî'-i harclar dahî görüldükden sonra ve istizâe içün zeyte ve duhne ve kıdrlara ve sahanlara ve kas'alara ve kebçelere ve süpürgelere(20b)ve bunlardan gayrı ne mukûle dahî ihrâcât ve mühimmât lâzım ve lâbüdd olursa külliyâ râyi'-i mütevellî ile ola, dahî vâkıf-ı mezkûr esâbahullâhu teâlâ şöyle şart eyledi ki evkâf-ı mezbûreden kaçan bir şey' icâreye virilmek lâzım gelse sene-i vâhideden artuğa icâreye virilmeye, andan sonra ol şey' üzerine akd-i icâre-i uhrâ akd olunmaya, hattâ evvelki akdin müddet-i icâresi temâm ola, yâ'ni evkâf-ı merkûmeden bir dükkan ve gayrı müsânehe tarîki ile icâreye virilmek icâb idüb vakfa andan bir nef' müşâhede olunsa ukûd ile virilmeye, dahî zâlim ve tâmi' ve mütegallib kimesneye virilmeye ki (21a)ânun şerrinden ve belâsından havf olınur ola ve mürûr-ı eyyâm ile kaçan zâviye münhedim ve müntamis olsa, yâ'ni harâb ve yebâb ve helâk ve tebâb olub arz-ı hâlî kalsa, elıyâzü billâhi ani'l-intımâsi ve'l-inhidâmi ve'l-ifnâi ve'l-in'idâmi ve bu mertebeden sonra zâviye-i mezbûrenin îcâdına adem-i ihtimal olsa ve isticdâdı mümteni' ve muhâl olsa, bil-cümle zâviye-i mezkûre binâsından eser kalmayub mütegayyir olsa ve içinde sükûn ve karâr min külli'l-vücûh müteassir olsa, ol vakit evkâf-ı mezkûreden hâsıl olan fevâîd ve andan vâsıl olan avâîd fukarâ-i müslimîne ve zuafâ ve mesâkîne (21b)bil-cümle kâffe-i mehâvice merdûde ve masrûfe ola, "mâ dâmeti's-semâvâti ve'l-arzûne ilâ mâşâallâhu'l-azîzü'l-hamîdü, inne fe'âlün limâ yürîdü", "femen beddelehu ba'de mâ semi'ahu feinnemâ ismühü ale'llezîne yübeddilûnehu", "ve aleyhi la'netullâhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn" ve ecrü'l vâkıfü'l mezbûr alallâhi'l hayyi'l halîmü'l cevâdi'l kerîmü'l mu'în, "ve innallâhe lâyuzîü ecre men ahsenü amelen", "bel tücri bi-külli hasenetin aşren bedelen", andan sonra vâkıf-ı mezkûr nefs-i şerîfesi üzerine işhâd eyledi, evkâf-ı mezbûreyi malından ve mülkinden ifrâz ve ihrâc idüb vech-i mestûr üzre vakf-ı müseccel ve habs ve müsebbel kılduğına rabbini ve hâlikını ve kefâ billâhi (22a)şehîden ve hasiben ve vâkıf-ı mezkûr işbu evkâf-ı mufassalayı ve tertîbât-ı mükemmeleyi yerlü yerince vaz' itdükden sonra, enbiyâ ve'l-mürselîn salavâtullâhi aleyhim ecma'în ve evliyâ ve sâlihîn rahmetullâhi aleyhim ekta'în ervâhını ve kâffe-i melâike ve âmme-i müslimîn ervâhını

işhad idüb, andan sonra işbu kitâb-ı mufassal zeylünde olan sikât-ı müslimînden ve udûl-i muvahhidînden musaffâ ve müzekkâ niçe müsülmanlar ba'de'l-işhâd isimleri ve resimleri ile ketb ve tastîr olundı, dahî hükkâm-ı müslimînden ve vülât-ı mü'minînden hâkim-i şer' olan azîz vâkıf-ı mezbûrun izn-i sarîhi ile evkâf-ı mezbûrenin lüzûmına ve sıhhatine ve nemat-ı mezbûr(22b)ve vech-i mestûr üzre masârifine hükm eyledi ve hükmi üzerine udûl ve sikâtdan ve erbâb-ı kabûl ve iltifâtdan tukâ ve hayrât ile mevsûfîn olan cemaat-i müslimîni işhâd eyledi ve zâlike cerâ fî evâsıt-ı şehr-i cumâzi'l-uhrâ li-sene seb'a ve semânîn ve seb'a mie'(8) evvelen ve cerâ zâlike ve durrire ve ruccime ve suvvira ve bi'l-elfâzi't-türkiyyeti'l-vâzihate ubbira ve kurrira sâniyen, liyu'leme mazmûnâtühû ve yufhime meknûnâtühû fi'n-nazari'l-evveli limen lehû fikrün selîmün ve fehmün ecmelü fî zamânı kazâi muvakkıihî ve mümzihi fi a'lâhu, dâme fazluhû ve ulâhu ve amme uhrâhu ve ülâhu, fî evâhir-i ramazânü'l-mübâreke(23a)min şuhûri seneti sinteyn ve hamsîn ve tis'a mie' min hicreti men lâ nebîyye ba'dehu sallallâhu aleyhi ve alâ âlihi'llezîne vâfû a'hedehû velillâhi'l-hamdü ve's senâ ve'l-medhü ve'd-duâ, evvelen ve âhiren ve zâhiren ve bâtınen ve nestağfiruhû ve netûbü ileyhi hâzıran ve nâzıran şehide bi-mâfîhi(9) Abdullâh Beg bin Bınârî Beg, Ali Beg bin Bınârî, Karaca bin [ ], Umûr bin Bulduk, Bârımbây bin Nusret, Ahmed Çavuş el-bevvâb, Kutlu Beg [bin] Abdullâh, Bınârî Beg bin Ulu Beg, Abdullâh Beg bin Hamza, Bâzârlu bin Demrez, Sirf Hamza bin Abdullâh, Hacı Sunkûr el-hâdim, Musa bin Haydar Fakih, Begpârs el-kâtib, İlyas bin Bâzârlu,(23b) Ca'fer bin Polâd, Hacı Urûz bin Hamekî, Serâmü'd-dîn bin Osman, Hacı Mustafa bin Muhammed, Ali bin İsmail el-muhtesîb, Hacı Hızır bin Mehmed, Hacı İbrahim bin Hasan el-bezzâz, Şerefü'd-dîn bin Abdullâh, Salih bin Halil, Fetûh bin Abdullâh, İlyas bin Halil, İlyas bin Mustafa, Hacı Emirhân bin Bayramic, Hasan bin Sûfî, Muhammed bin Selmân, Abdülazîz bin Abdülgaffâr, Hacı bin Ömer, Mahmud bin Abdullâh, Hacı Hasan bin Abdullâh, Hacı Sa'dü'd-dîn bin Hacı Mahmud, Hacı Polâd bin Emîr-i âhûr, Ali bin Neker en-nâyib, Umûr Beg bin Kanikos Subaşı, Hoca Osman bin Emir Muhammed(10).

VAKFIN KÖYLERİ

Metinden anlaşılacağı üzere, birkaç köy haricinde vakfın köyleri ismen sayılmamış; Kestane Çukuru – Tekfur Ağılı – Keşiş Dağı Zirvesi – Bilgilik Burnu – Ilıca – Söğütlüce – Nilüfer Çayı – Sarıkaya – Kızıl İn – Göde Deresi – Uğurlu Kires – Emir-i Ahur Vadisi – Kirazlı Köyü – Gökören Köyü – Kocasu Çayı – Beneyya Sınırı – Kozluca Bahçe – Demirkapı – Kestane Çukuru şeklinde geniş bir bölgenin sınırları gösterilerek bu sınırlar içindeki köyler vakıf ilan edilmiştir. Uygulamanın tesbiti açısından, bu vakfa vergi ödeyen köylerin 1455(11), 1521(12) ve 1573(13) tarihli tahrir defterleri ile 1837(14) yılına ait vakıf muhasebe defterindeki vergi kayıtları ekte tablo halinde verilmiştir.

Buna göre; Bursa, Kite ve Atranos kazalarından toplam 97 köy vakfa vergi ödemektedir. Ancak, bu köylerin hepsi her defterde yer almamakta, köy sayıları defterlere göre değişmektedir. Her bir defterde tarih sırasına göre 50, 51, 80 ve 66 köy kayıtlıdır(15). Öte yandan, bazı köylerin nitelikleri de zaman zaman değişmiştir. Örneğin 1521 tarihli defterde Atranos kazasından hiçbir köy bu vakfa bağlı değildir. Bu tarihte tımar köyü olarak görünen 16 köy 1573'de vakıf statüsüyle bu vakfa kaydedilmiştir(16). Köylerin bugünkü durumlarına bakılırsa Mudanya, Gemlik, Nilüfer, Osmangazi, Orhaneli ve Keles ilçelerinden bazı köylerin bu vakfa tabi olduğu görülmektedir.

DİPNOTLAR

1-I. Murat'ın cenazesi de buraya defnedilmiş ve Yıldırım Bayezıd döneminde üzerine türbe yapılmıştır.

2-1400 tarihli suret Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde (BOA.MAD.No: 162 / 5) bulunmaktadır. Ayrıca bu suretin bir kopyası arşivin vakfiyeler kısmında da (BOA.EV.VKF. Sıra No:1136-Dosya No:19-Gömlek No:5) mevcuttur. 1417 tarihli suret ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda (Muallim Cevdet Fermanlar No: 7) yer almaktadır.

3-Halbuki vakfiyenin Fransızca çözümlemesi dahi yayınlanmıştır. Bilgi için bkz.İrene Beldiceanu-Steinherr; Bitinya'da Gayrımüslim Nüfus; Osmanlı Beyliği. Ed. E.Zachariadou. Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul. 2000 (içinde). s.8-22.

4-Bkz. M. Tayyib Gökbilgin; Murâd I.Tesisleri ve Bursa İmaretı Vakfiyesi; Türkiyat Mecmuası, c.X. yıl 1951-1953. s.217-234.

5-Bkz. E. Hakkı Ayverdi; İstanbul Mimari Çağının Menşei Osmanlı Mimarisinin İlk Devri I. 630-805 (1230-1402); Baha Matbaası, İstanbul 1966. s. 231-234. Bkz. Kazım Baykal: Hudavendigâr Sultan Murâd'ın Şehrimizdeki Eserleri ve Vakıfları; Hakimiyet / Günlük Siyası Gazete, 11 Kasım 1973 Pazar, s.2,5 Bkz. Mefail Hızlı: Bursa'da Selatın İmaretleri; UÜ.İlahiyat Fak.Dergisi, c.10, sayı 1, yıl 2001, s.33-62. Bkz. İ. Hakkı Uzunçarşılı: Murâd I.: MEB İslam Ansiklopedisi. c.8, s.587-598. Bkz. Semavı Eyice: Hudavendigar Külliyesi: TDV.İslam Ansiklopedisi. c.18, s.290-295.

6-Vakfiye. T. Gökbilgin'in makalesinde ana hatlarıyla tanıtıldığı ve özetlendiği için tekrara düşmemek bakımından daha fazla ayrıntıya girmiyoruz.

7-Metin içinde (1a). (1b), (2a) vs. şeklinde yer alan rakamlar eserin sayfa numaralarıdır, italik yazı karakterindeki kısımlar ise ayet ve hadislerdir. Bazı kelimelerin, özellikle Arapça ibarelerin okunuşlarında hata yapmış olmamız mümkündür. Okuyucularımızın hoşgörüsüne sığınıyoruz.

8-Arapça suretlerde vakfiye metni bu tarih kaydıyla sona ermekte ardından şahit isimleri sıralanmaktadır.

9-"İçindekine/yazılana şahit oldu" anlamına gelen bu ibare her şahit isminin başında yer almaktadır.

10-Vakfiye ve tercüme metni burada bitmektedir 24a, 24b ve 25b nolu sayfalar boştur. 25a nolu sayfada sonradan eklenmiş ve rik'a tarzıyla yazılmış şöyle bir fetva metni vardır; "Bir vakfın yerlerine mutasarrıf olan reâyâ her sene mukâtaasın virirlerıken, hâlâ mütevelli-i vakf 'öşür alınmak vakfa enfa'dır' deyu reâyâdan öşür almağa şer'an kâdir olur mı, beyân buyurulub müsâb olına. El-cevâb. Allâhu a'lem ve ahkem, öşür zekatdır gerek mülkde olsun gerek vakıfda olsun öşür virmemege mecâl yokdır. vakıfda mukâtaa ücret-i erhandır. başka alınmayıcak öşrden eksige mecâl yokdır. Harrerehu'l hakîr Ahmed. ufiye anhu."

11-İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, MC.O117/1, s.1b-21b. Hicri 859-Miladi 1455 tarihli vakıf tahrir defteridir. Bu defterde toplam vergi rakamları yoktur, sadece belli başlı öşür ve vergi kalemlerinin miktarları yazılmıştır. Biz sadece buğday öşrünü ve nakdî vergileri listeye aldık

12-Başbakanlık Osmanlı Arşivi. TD.113.s.99-132. Hicri 928-Miladi 1521 tarihli selâtin evkâfı tahrir defteridir.

13-Tapu Kadastro Kuyud-ı Kadime Arşivi. TD.570.s.65b-96b. Hicri 981-Miladi 1573 tarihli selâtin evkâfı tahrir defteridir.

14-Başbakanlık Osmanlı Arşivi. EV.10262, s. 1-8. Hicri 1252-Miladi 1837 tarihli Hüdâvendigâr Vakfı muhasebe defteridir.

15-Ö. F. Dinçel tarafından Bursa Araştırmaları'nın Ağustos 2004 sayısında: "Bursa Dağ Yöresinde Sultan I. Murâd'ın Vakıf Köyleri" adı altında bir belge yayınlanmışsa da belgede sayılan köyler bu vakfın köyleri değil sipahi/tımar köyleridir. Belgenin yanlış çözümlenmesi ve yanlış yorumlanması neticesinde hatalı bir sonuca ulaşılmıştır. Zira, belgede özetle; "Gâzi Hüdâvendigâr Vakfı'na vergi ödeyen Atranos Kazasının Cebel-i Cedid Nahiyesi'ndeki 25 köyün emlak ve arazi tahriri Bursa Naibi Şükrü Efendi tarafından yapılmış olup bu köylerin haricinde vergisi sipahiler tarafından toplanan köylerin tahriri için ben görevlendirildim, bundan böyle gerektiğinde tahrir defterini ilgili makama sunacağım, şimdilik vergisi Atranos voyvodası Ali Efendi tarafından toplanan köylerin hasılat kayıtları voyvodanın adamlarından alınarak bu deftere kaydedilmiştir" denilmekte ardından bu köylerin Hicri 1251, 1252 ve 1253 yılı hasılat kayıtları sıralanmaktadır. BOA.EV.10149.

16-Bkz. Niyazi Topçu; 1521 Tarihli Tımar Defterine Göre XVI. Yüzyıl Başlarında Dağ Yöresi (Orhaneli-Keles-Harmancık-Büyükorhan). Bursa Araştırmaları, Şubat 2004, Sayı 4, s.31-35. Bkz.Niyazi Topçu; 1521 Tarihli Tımar Tahrir Defterine Göre Atranos Kazası Köyleri. Mezraaları ve Gelirleri. Bursa Araştırmaları. Ağustos 2004, Sayı 6, s.19-21.

17-a)1455 defterinde Kavak ve Koçi köyleri müşterek kaydedilmiştir.

b)Evciler, Dereköy ve Güneylü 1455 defterinde Atranos'a sonraki defterlerde Kite'ye tabi kaydedilmiştir.

c)1455 defterinde Uzuncukköy'ün tabi olduğu kaza kayıtlı değildir.

ç)1455 defterinde Hatunköy'ün harab olduğu ve dışarıdan ekildiği belirtilmiş, geliri kaydedilmemiştir.

d)Nefs-i Kabluca ve Mahalle-i Simaviyan'ın hangi kazaya tabi olduğu 1521 ve 1573 tarihli mufassal defterlerde belirtilmemiştir. Ancak 1530 tarihli icmal defterinde (BOA.TD.166) Bursa Kazası bahsine alındığından biz de Bursa olarak kaydettik.

e)Budamya. Kelesan ve Yeniceköy/Burgaz köylerinin hangi kazaya tabi olduğu 1521 ve 1573 tarihli mufassal defterlerde belirtilmemiştir. Ancak 1530 tarihli icmal defterinde (BOA.TD.166) Kite Kazası bahsine alındığından biz de Kite olarak kaydettik.

f)Gökçeviran Köyü 1521 defterinde Tabi-i Kapluca olarak kayıtlı olup. 1530 icmalinde Bursa kazası bahsinde yer verilmiş, 1573 defterinde ise Kite'ye tabi olarak gösterilmiştir.

g)Mürseller-i Büzürk Köyü 1573 defterinde Kite'ye tabi olarak gösterilmiştir.

ğ)1837 defterinde Kavacık ve Domalı'nın geliri müşterek kaydedilmiştir

h)1837 defterinde Epçeler, Çalışlar, Karaköy (Siyahiler) ve Dağdibi (İlyaslar)'nin geliri müşterek kaydedilmiştir

ı)1837 defterinde Yağcılar ve Dedeler'in geliri müşterek kaydedilmiştir

i)1837 defterinde Kozbudaklar ve Topuk'un geliri müşterek kaydedilmiştir

j)1837 defterinde Güney ve Karası'nin geliri müşterek kaydedilmiştir

k)1837 defterinde Göynükbeleni, Seferışıklar (Şeyhler), Harmanaları ve Bıyıklıalan (Bıyıklı)'ın geliri müşterek kaydedilmiştir

l)1837 defterinde Dağdemirciler ve Delice'nin geliri müşterek kaydedilmiştir

m)1837 defterinde İnkaya ve Çonkara'nın geliri müşterek kaydedilmiştir

n)1837 defterinde Mudanya Subaşılığı'nın maktu bedeli kayıtlıdır.

o)1837 defterinde Kurşunlu Subaşılığı'nın maktu bedeli kayıtlıdır.

ö)1837 defterinde Dereçavuş ve Denişler'in geliri müşterek kaydedilmiştir

p)1837 defterinde Dobrıca, Çekirge ve Paşaçiftliği'nin geliri müşterek kaydedilmiştir

r)1837 defterinde Hamidler ve Karaman'ın geliri müşterek kaydedilmiştir

s)1837 defterinde Deliler-i Sagir ve Deliler-i Kebir adlarıyla iki ayrı köy olarak kayıtlıdır.

ş)1837 defterinde Mürseller tek köy olarak kayıtlıdır.

t)1837 defterinde Seferışıklar/Şeyhler Köyü Atranos Cebel-i Cedid Nahiyesinde gösterilmiştir.

u)Geliri başka köylerle birlikte müşterek olarak kaydedilen köylerde vergi miktarı ilk köy için esas alınmış, diğer köylerin vergisi (Müş.) kısaltmasıyla belirtilmiştir.

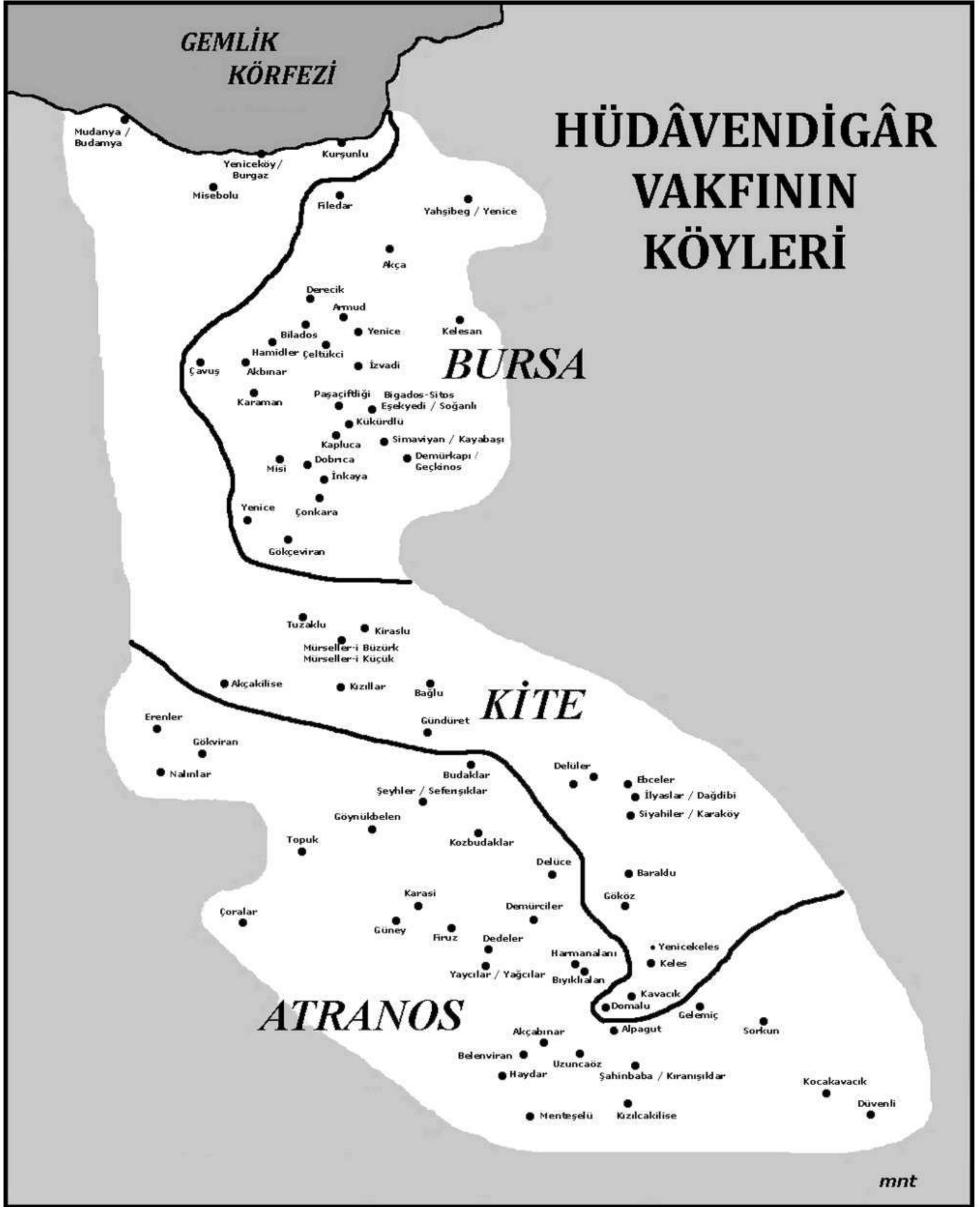
Köylerin bugünkü durumlarına bakılırsa Mudanya, Gemlik, Nilüfer, Osmangazi, Orhaneli ve Keles ilçelerinden bazı köylerin bu vakfa tabi olduğu görülmektedir.

TABLO (17)

	Köyün Defterlerdeki Adı	Defterlerde Tabi Olduğu Kaza	Şimdiki Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Vergi ve Öşür Miktarı				
					1455		1521	1573	1837
					Buğday	Vergi	Yekün	Yekün	Yekün
					Kile	Akçe	Akçe	Akçe	Guruş
1	Mudanya / Budamya	[Kite]	Mudanya	Mudanya	-	17.800	38.250	38.250	4.500
2	Kurşunlu	Kite	Kurşunlu	Gemlik	-	14.850	18.453	18.546	2.750
3	Tuzaklu	Kite (Cebel-i Atik)	Tuzaklı	Osmangazi	87	320	709	750	3.606
4	Kavacık	Kite (Cebel-i Atik)	K.Kavacık M.	Keles	68	-	745	745	4.055
5	Domalu	Kite (Cebel-i Atik)	Domalı	Keles	59	30	847	847	Müş.
6	Evciler	Atranos / Kite (Cebel)			65	-	848	850	-
7	Yağmalarköy	Atranos			27	-	-	-	-
8	Dereköy	Atranos / Kite (Cebel)			72	-	2.404	2.410	-
9	Güneylü	Atranos / Kite (Cebel)			124	45	1.165	1.170	-
10	Gögez / Gököz	Kite (Cebel-i Atik)	Gököz	Keles	64	-	522	642	1.116
11	Baraklı / Budaklu	Kite (Cebel-i Atik)	Baraklı	Keles	79	30	1.456	1.480	3.269
12	Karagöz	[Bursa]			113	60	-	-	-
13	Çalışlar	Kite (Cebel-i Atik)			45	-	779	780	Müş.
14	Delüler	Kite (Cebel-i Atik)	Deliler	Osmangazi	105	-	984	1.100	4.795
15	Mürseller-i Küçük	Kite (Cebel)	Mürseller	Osmangazi	92	-	1.106	1.110	3.104

	Köyün Defterlerdeki Adı	Defterlerde Tabi Olduğu Kaza	Şimdiki Adı	Bağlı Olduğu İlçe	Vergi ve Öşür Miktarı				
					1455		1521	1573	1837
					Buğday	Vergi	Yekün	Yekün	Yekün
					Kile	Akçe	Akçe	Akçe	Guruş
16	Uzuncukköy	[Bursa]			65	10	-	-	-
17	Ağrasköy	[Bursa]			54	40	-	-	-
18	Kırmızılar?	Kite (Cebel)			39	7	510	510	-
19	Gündüret	Kite (Cebel-i Atik)	Çaybaşı	Osmangazi	53	38	766	770	2.279
20	Bağlu	Kite (Cebel-i Atik)	Bağlı	Osmangazi	169	162	1.323	1.325	4.166
21	Akçakilise	Kite (Cebel-i Atik)	Dağakça	Osmangazi	83	136	904	900	3.678
22	Kızıllar	Kite (Cebel-i Atik)	Güneybayır	Osmangazi	123	244	1.621	1.620	2.650
23	Şeyhler	Kite (Cebel-i Atik)	Seferışıklar	Osmangazi	52	400	4.974	4.974	Müş.
24	Mürseller-i Büzürk	Bursa (Cebel)	Mürseller	Osmangazi	58	247	1.144	1.200	Müş.
25	Gökviran	Kite (Cebel-i Atik)	Göktepe	Orhaneli	106	360	1.573	1.573	3.919
26	Kiraslu	Kite (Cebel-i Atik)	Kirazlı	Osmangazi	185	889	2.554	2.554	6.432
27	Gökçeviran	[Bursa] (Cebel)	Gökçeören	Osmangazi	216	245	1.916	1.916	3.914
28	Çonkara	Bursa (Cebel)	Yiğitali	Osmangazi	114	543	5.504	6.504	Müş.
29	Gökpınar	Bursa (Cebel)			60	495	1.073	1.075	-
30	Yeniceköy	Kite	Dağyenice	Osmangazi	7	13	-	500	3.648
31	Misi	Bursa	Gümüş.Tepe	Osmangazi	95	30	1.042	1.043	3.868
32	Dereköy / Derecik (Mezr.)	Bursa	Dereçavuş M.	Osmangazi	174	461	1.620	1.620	10.438
33	Karaman	Bursa	Karaman M.	Nilüfer	134	273	6.371	6.371	Müş.
34	Hamidler	Bursa	Hamitler M.	Nilüfer	182	35	4.733	4.733	7.714
35	Denişler	Bursa			74	-	2.121	2.121	Müş.
36	Bigados ve Sitos / Eşekyedi	Bursa	Soğanlı M.?	Osmangazi	407	3.637	5.873	5.873	2.717
37	Kavak	Bursa			1.520	648	12.637	13.640	-
38	Beladyanus / Bilados	Bursa	Yunuseli M.	Osmangazi	1.484	990	18.800	13.800	14.424
39	İzvadi / İzvat	Bursa	Çukurca M.	Osmangazi	202	1.708	5.263	19.988	7.233
40	Armud	Bursa	Armut M.	Osmangazi	1.177	359	12.731	13.730	7.543
41	Hatunköy	[Bursa]			?	?	-	-	-
42	Çavuş	Bursa	Minareliçavuş M.	Nilüfer	109	197	1.780	1.780	-
43	Çeltükçi	Bursa	Çeltik M.	Nilüfer	663	1.564	42.212	43.213	9.660
44	Kükürdlü	Bursa	Kükürtlü M.	Osmangazi	-	1.111	-	-	-
45	Yeniceköy / Yahşibeg	Bursa	Selçukgazi	Osmangazi	-	312	3.444	9.444	-
46	Kapluca (Nefs)	[Bursa]	Çekirge M.	Osmangazi	374	5.051	16.898	16.900	Müş.
47	Demürhisar	[Bursa]			-	1.250	-	-	-
48	Demürkapu / Geçkinos	Bursa	Demirkapı M.	Osmangazi	-	2.449	5.548	9.167	-
49	Koçi	Bursa			Müş.	Müş.	6.866	6.866	-
50	Yenice	Bursa	Yeniceabad M.	Osmangazi	-	-	276	276	-
51	M.Simaviyan / Kayabaşı	[Bursa]	Kuruçeşme M.	Osmangazi	-	-	4.452	4.450	-
52	Akbınar (Mezraa)	[Bursa]	Akpınar M.?	Osmangazi	-	-	150	150	-
53	Kelesan	[Kite]	İsmetiye M.	Osmangazi	-	-	2.760	2.955	-
54	Misebolu	Kite	Aydınpınar	Mudanya	-	-	741	741	-
55	Yeniceköy / Burgaz	[Kite]	Güzelyalı	Mudanya	-	-	670	870	-
56	Budaklar	Kite (Cebel-i Atik)	Güneybudaklar	Osmangazi	-	-	482	500	1.843
57	İlyaslar / Dağdibi	Kite (Cebel-i Atik)	Dağdibi	Keles	-	-	1.157	1.160	Müş.
58	Siyahiler / Karaköy	Kite (Cebel-i Atik)	Pınarcık	Keles	-	-	1.395	1.395	Müş.
59	Kılıçlar	Kite (Cebel)			-	-	510	560	-
60	Uzuncaöz	Atranos (Cebel-i Cedid)	Uzunöz	Keles	-	-	-	2.550	2.253
61	Haydar	Atranos (Cebel-i Cedid)	Haydar	Keles	-	-	-	3.600	4.574
62	Akçabınar	Atranos (Cebel-i Cedid)	Akçapınar	Keles	-	-	-	2.260	2.621
63	Günay / Güney	Atranos (Cebel-i Cedid)	Dağgüney	Orhaneli	-	-	-	1.100	5.056
64	Menteşelü	Atranos (Cebel-i Cedid)	Menteşe	Keles	-	-	-	3.489	3.328
65	Bıyıklı / Bıyıklıalan	Atranos (Cebel-i Cedid)	Bıyıklıalan	Keles	-	-	-	3.654	Müş.
66	Alpağut	Atranos (Cebel-i Cedid)	Alpagut	Keles	-	-	-	3.312	3.612
67	Gelemiç	Atranos (Cebel-i Cedid)	Gelemiç	Keles	-	-	-	2.612	3.139
68	Harmanalanı	Atranos (Cebel-i Cedid)	Harmanalan	Keles	-	-	-	2.382	Müş.
69	Dügenlü	Atranos (Cebel-i Cedid)	Düvenli	Keles	-	-	-	2.047	1.319
70	Delüce	Atranos (Cebel-i Cedid)	Delice	Keles	-	-	-	2.674	Müş.
71	Göynükbeleni	Atranos (Cebel-i Cedid)	Göynükbelen	Orhaneli	-	-	-	3.650	16.476
72	Firuz	Atranos (Cebel-i Cedid)	Firuz	Orhaneli	-	-	-	2.488	1.531
73	Karasi	Atranos (Cebel-i Cedid)	Yazlıca	Orhaneli	-	-	-	687	Müş.
74	Bozcaarmud	Atranos			-	-	-	1.016	-
75	Budaklar / Kozbudaklar	Atranos (Cebel-i Cedid)	Kozbudaklar	Keles	-	-	-	3.044	4.070
76	Boğaz-ı Sorkun	Atranos (Cebel-i Cedid)	Sorkun	Keles	-	-	-	4.151	4.078
77	Belenviran	Atranos (Cebel-i Cedid)	Belenören	Keles	-	-	-	4.200	4.999
78	Demürciler	Atranos (Cebel-i Cedid)	Dağdemirciler	Keles	-	-	-	1.185	3.277
79	Yaycılar / Yağcılar	Atranos (Cebel-i Cedid)	Yağcılar	Keles	-	-	-	1.079	5.383
80	Şahinbaba / Kıranışıklar	Atranos (Cebel-i Cedid)	Kıranışıklar	Keles	-	-	-	1.063	3.669
81	Çoralar	Atranos	Çöreler	Orhaneli	-	-	-	48	-
82	Yenice	Atranos			-	-	-	12	-
83	Danişmend	Atranos			-	-	-	12	-
84	Aydın	Kite			-	-	-	2.057	-
85	Akça ve Menteşe	Kite	Ovaakça?	Osmangazi	-	-	-	1.200	-
86	Ebceler	Kite	Epçeler	Keles	-	-	-	870	7.357
87	Keles ve Yenicekeles	Kite (Cebel-i Atik))	Keles	Keles	-	-	-	-	8.058
88	Erenler	Kite (Cebel-i Atik))	Erenler	Orhaneli	-	-	-	-	3.800
89	Nalınlar	Kite (Cebel-i Atik))	Nalınlar	Orhaneli	-	-	-	-	3.771
90	Dedeler	Atranos (Cebel-i Cedid)	Dedeler	Keles	-	-	-	-	Müş.
91	Topuk	Atranos (Cebel-i Cedid)	Topuk	Orhaneli	-	-	-	-	Müş.
92	Kocakavacık	Atranos (Cebel-i Cedid)	Kocakavacık	Keles	-	-	-	-	7.342
93	Kızılcakilise	Atranos (Cebel-i Cedid)	Kemaliye	Keles	-	-	-	-	2.234
94	İnkaya	Bursa (Sahra)	İnkaya M.	Osmangazi	-	-	-	-	3.274
95	Dobrıca	Bursa (Sahra)	Dobruca M.	Osmangazi	-	-	-	-	4.895
96	Paşaçiftligi	Bursa (Sahra)	Paşaçiftliği	Osmangazi	-	-	-	-	Müş.
97	Filedar	Bursa (Sahra)	Gündoğdu	Osmangazi	-	-	-	-	562

Not : Baskı hatası sonucu dergide tablo çizgileri çıkmamış, ayrıca yazı içeriğinde bahsedilen harita sehven eklenmemiştir.

GEMLİK KÖRFEZİ
HÜDÂVENDİGÂR VAKFININ KÖYLERİ
BURSA
KİTE
ATRANOS
Mudanya / Budamya
Yeniceköy / Burgaz
Kurşunlu
Misebolu
Filedar
Yahşibeg / Yenice
Akça
Derecik
Armud
Bilados
Yenice
Kelesan
Hamidler
Çeltükci
Çavuş
Akbınar
İzvadi
Karaman
Paşaçiftliği
Bigados-Sitos
Eşekyedi / Soğanlı
Kükürdlü
Kapluca
Simaviyan / Kayabaşı
Misi
Dobrıca
Demürkapı / Geçkinos
İnkaya
Yenice
Çonkara
Gökçeviran
Tuzaklu
Kiraslu
Mürseller-i Büzürk
Mürseller-i Küçük
Akçakilise
Kızıllar
Bağlu
Erenler
Gündüret
Gökviran
Nalınlar
Budaklar
Delüler
Ebceler
İlyaslar / Dağdibi
Şeyhler / Sefenşıklar
Siyahiler / Karaköy
Göynükbelen
Topuk
Kozbudaklar
Delüce
Baraldu
Karasi
Gököz
Çoralar
Demürciler
Güney
Firuz
Dedeler
Yenicekeles
Harmanalanı
Keles
Yaycılar / Yağcılar
Bıyıklıalan
Kavacık
Domalu
Gelemiç
Alpagut
Sorkun
Akçabınar
Belenviran
Uzuncaöz
Haydar
Şahinbaba / Kıranışıldar
Kocakavacık
Düvenli
Menteşelü
Kızılcakilise
mnt

GÜZ 2005
Fiyatı: 2 YTL

BURSA ARAŞTIRMALARI

kent tarihi ve kültürü dergisi

Sayı: 10

DOSYA: MURADİYE

Karacabey'de Bayramlar: Bayhan Çubukçu
50 Yıl Önce Maksem Mahallesi: Atilla Çetin
1906 Bursa Sergisi: Raif Kaplanoğlu - Turgay Akkuş
Bursa'da Kaşıkçılık: Hüsnü Züber

BURSA ARAŞTIRMALARI VAKFI